

LOGAŠKE ŽRTVE

V Logatcu se druga svetovna vojna še vedno ni končala. MLADINA je lani raziskovala poveljne poboje, ki naj bi jih zagrešila t. i. Logaška komanda. Vojna se je nadaljevala na sodišču, kjer poveljni partizanski poveljnik Logatca Jože Jeršin, njegovi sorodniki in prijatelj Zoran Mrak ne tožijo Mladine, Mihe Đ. Štamcarja in Janija Severja zaradi neresničnosti v člankih o poveljnih dogodkih v Logatcu, temveč zaradi žalitev.

PRİČA, KI JE SPREGOVORILA. MICI MUSEC, Logatec:
»Zgodilo se je natanko tako, kot sta zapisala novinarja. Ne boste nas več tako, kot ste nas včasih. Petinštirideset let smo morali biti tiho.«

Na ljubljanskem temeljnem sodišču že pol leta potekata procesa proti piscema serije člankov o usodi logaških domobrancev in drugih civilistov v času neposredno po drugi svetovni vojni ter proti reviji Mladina, ki je to serijo objavljala ob 45. obletnici poveljnih zločinov na Slovenskem.

V prvem procesu je zasebni tožilec Zoran Mrak, diplomirani jurist, ki se mu je Mladina zamerila z objavo pričevanja Mici Musec, v katerem Logaščani trdi, da ga je videla, kako je kmalu po vojni v gozd peljal dva italijanska ujetnika. Po drugi strani pa sta razlog za tožbo tudi podnapis pod njegovo sliko in naslov članka Mrak na očeh. V drugem procesu se Mladina brani proti družini Jeršin, katera ji očita objavo pisma neznanega Milana Turka z naslovom *Poveljne koline*, v katerem ta člane družine obtožuje pobojev po vojni. Avtorjema člankov o Logatcu in Mladini zamerijo predvsem odlomek, ki govori o tem, kako so »osvoboditelji ob koncu vojne v Logatcu zbrali domobrance, pripadnike vaških straž in tiste, ki to niso bili, v mesariji pri gostilni Korenčan in se jih tam, kot se za klavnico spodobi, po mesarsko znebili«. V obeh primerih je bil kot pooblaščenec zasebnih tožnikov najprej napovedan Zoran Mrak, ki pa je svoje delo prepuстил odvjetniku Silvanu Jakinu. Morda je prav zaradi tega prvotna obtožba v primeru Mrak proti Mladini - šlo naj bi za žaljivo obdolžitev - spremenjena v žalitev in narobe. V tožbi Jeršinovi proti Mladini je žalitev spremenjena v žaljivo obdolžitev. V primeru Mrak proti Mladini ni prišlo do nobenega poskusa poravnave, medtem ko je v primeru Jeršinovi proti Mladini tožeča stran nekajkrat ponujala za novinarja povsem nesprejemljive pogoje poravnave.

Mrak proti Mladini

V tem procesu je že bolj ali manj jasno, da si novinarja nista ničesar izmislila, temveč sta le verjela priči Mici Musec iz Logatca, ki je na sodišču zelo prepričljivo potrdila svoje pričevanje. V svoji izjavi je, potem ko je zahtevala, da jo Mrak gleda naravnost v oči, odločno povedala: »Zgodilo se je natanko tako, kot sta zapisala novinarja. Ne boste nas več tako, kot ste nas včasih. Petinštirideset let smo morali biti tiho.« Zasebni tožilec Zoran Mrak pa v svojo »obrambo« trdi, da ga v tistem času ni bilo v

Logatcu, ker je služil vojaški rok v Monfalconeju v Italiji. Kot dokaz je sodišču predložil tri dokumente, od katerih tisti iz leta 1945 govori o tem, da je takrat res služil vojaški rok, drugi dokument, ki naj bi dokazoval, da ga poleti 1945 ni bilo v Logatcu, pa je začuda šele iz leta 1977. Sicer pa, tudi če bi Zoran Mrak v tistem času res služil vojaški rok, to ne bi dokazovalo, da poleti 1945 ni bil niti enkrat v Logatcu. Zanimivo je, da so hoteli tožniki v primeru Mrak proti Mladini še tretjič spremeniti obtožnico in dejanje prekvalificirati iz žalitve nazaj v žaljivo obdolžitev, kar pa je pravno vprašljivo, zato za zdaj obtožencem ostaja dokazovanje, da članek Mrak na očeh ni bil pisan z namenom zaničevanja.

Zoran Mrak je kot kaže v nekem trenutku doumel, da mu na procesu ne kaže ravno najbolje. Zato je ob tretjem poskusu poravnave v procesu Jeršinovi proti Mladini, ki so ga predlagali sami tožniki in ga novinarja ter urednik Miran Lesjak niso sprejeli, predlagal, naj se mu Mladina opraviči takrat, ko bo objavila opravičilo družini Jeršin. Očitno je pozabil, da procesa na sodišču potekata ločeno.

Jeršinovi proti Mladini

Če je pri proces Mrak proti Mladini še opaziti nekaj podobnosti z novinarskimi procesi, ki tečejo v zadnjem času, pa bi za proces Jeršinovi proti Mladini to zelo težko trdili. Mogoče bi bila bližje resnici ugotovitev, da novinarja in Mladina v tem primeru nekako opravljajo delo skupščinske in logaške komisije za poveljne poboje ali pa jima pri njihovem delu vsaj pomagajo.

Logaška komisija, ki za zdaj svojega dela še ni predstavila v javnosti, se po besedah njenega člana ubada s podobnimi problemi, s kakršnimi sta se ubadala tudi novinarja pri svojem raziskovalnem delu. Ljudje se še vedno bojijo in menda tudi če sami prijavijo kakega pogršanega svojca, potem ko se hoče komisija z njimi pogovoriti, niso več pripravljeni govoriti. Komisija je po neuradnih podatkih za zdaj v logaški občini evidentirala več kot 500 pogršanih, kar je vsekakor več, kot je umrlih, zapisanih v mrljskih knjigah. Od tega naj bi jih šest nazadnje videli ravno pri Korenčanu, torej v hiši, ki jo med drugim v svojem članku omenjata tudi novinarja. Kljub temu, da logaška komisija svoje ugotovitve zaen-

krat še skriva, je v Logaških novicah objavila spisek 248 po vojni izginulih Rovtarjev in 50-ih Rovtarjev, ki so izgubili življenje med vojno. Po drugi strani je docela neverjetno, da bi vsi pogršani izginili na Teharjah, v Škofovih zavodih ali v Kočevskem Rogu, saj nekatere priče trdijo, da se jih je kar nekaj vrnilo s teh morišč, pa so kasneje vseeno izginili.

Zanimivo je tudi, da za zdaj ni bil najden noben dokument, ki bi govoril, kdo vse je bil v sestavi logaškega poveljnega partizanskega poveljstva. Jasno je, da je bil poveljnik zdajšnji zasebni tožnik Jože Jeršin, na sodišču pa se je izvedelo, da je bila Marija Jeršin, hčerka starega Korenčana in bodoča Jeršinova žena, ena??? od zapisničaric. Na sodišču je partizanska zapisničarica Marija Jeršin trdila, da ne ve za procese 1, 2, 3 (1 smrt, 2 zapor, 3 prisilno delo ali izpustitev) in da jih v Logatcu verjetno ni bilo. Med pogovorom z novinarjema pa je izvedela, da imata priče, ki bodo potrdile, da so ti procesi v Logatcu po vojni bili. Na sodišču smo lahko slišali, da je Jože Jeršin hudo bolan in da se zaradi tega ne more udeleževati razprav. Sodišče je zato predlagalo, da bi se, če bi bilo Jeršina treba zaslišati, oglasilo kar pri njem doma v Logatcu. To bi bil pri vsej procesiji gotovo največji dogodek v Logatcu po zadnjem obisku Josipa Broza Tita v gostilni pri Korenčanu. Logaščani pa trdijo, da Jeršin sploh ni bolan. Jože Jeršin naj bi se namreč vsak dan sprehajal po Logatcu. Zadeva je še toliko neprijetnejša, ker nekatere priče zahtevajo soočenje s starim Jeršinom. Spet druge zahtevajo, da jih sodišče na razpravah zavaruje, tako da bodo odslej na vseh razpravah procesa Jeršinovi proti Mladini navzoči tudi oboroženi varnostniki. Kakorkoli že, zdaj, ko je bila spremenjena obtožnica, bosta morala novinarja s pričami dokazati, da sta imela razlog verjeti v resničnost svojega pisanja.

Zadeva bo gotovo še dolgotrajna. Razpravi se bosta najverjetneje nadaljevali konec maja. Natanični datumi zaradi zaposlenosti obeh zagovornikov in sodišča še niso znani, zanimivo pa je, da je razprava, ki bi morala biti 24. aprila, v primeru Jeršinovi proti Severju, Štamcarju in Mladini preložena, ker je sodnica tega dne sodelovala na predavanju vrhovnega sodišča o obnovah poveljnih procesov.

Jasna Pokorn

11. 6. 1991

LOGAŠKA KLAVNICA. (Zaplana) Prejšnjo nedeljo je skupina kmetov iz Zaplane v zapuščeni apnenici v gozdu kakih 200 metrov od ceste, ki vodi iz Logatca proti Zaplani, našla človeške kosti. V ponedeljek jih je identificirala Mladina. Že v četrtek je po naših sledeh šla celotna ekipa RSNZ-ja vključno s preiskovalnim sodnikom, javnim tožilcem in zdravnikom, ki je ugotovil, da so po dveh urah površinskega kopanja našli kosti najmanj štirih različnih ljudi. Kostni udovi so bile povezane s telefonsko žico. Poleg tega so našli še dve čeljusti, po katerih bi morda lahko identificirali žrtvi. Priče pravijo, da so 21. junija 1945 osvoboditelji pobili in zmetali v apnenico od devet do dvanajst ljudi, verjetno vaščanov Rovt. □

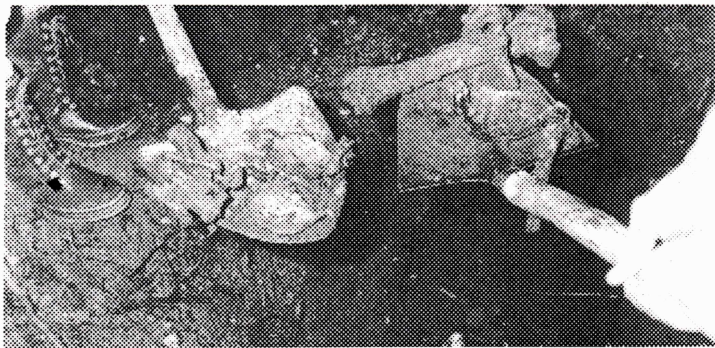

foto MIHA FRAS

Logatec, 3. junij 1991: ostanki ubitih domobrancev